

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Голова Правління
громадської спілки «Всеукраїнська асоціація гідів»,
Голова Галузевої ради з розроблення професійних
стандартів та розвитку професійних кваліфікацій у
сфері туризму та гостинності України громадської
спілки «Всеукраїнська асоціація гідів»**

_____ **Я.Ю. Гаврилова**

«_____» _____ **2026 року**

ПРОЄКТ

ПРОФЕСІЙНИЙ СТАНДАРТ

Туристичний гід

(Дата внесення до Реєстру кваліфікацій)

Затверджено

Галузевою радою з розроблення професійних стандартів та розвитку професійних кваліфікацій у сфері туризму та гостинності України громадської спілки “Всеукраїнська асоціація гідів”.

Професійний стандарт розроблено та затверджено згідно з вимогами статті 42 Кодексу законів про працю України на підставі висновку Національного агентства кваліфікацій № _____ від _____ про дотримання під час підготовки проєкту професійного стандарту вимог Порядку розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 р., №373.

I. Назва професійного стандарту.

Туристичний гід

II. Загальні відомості про професійний стандарт.

1. Мета діяльності за професією.

Проведення змістовних, цікавих та безпечних турів / екскурсій для задоволення потреб туристів / екскурсантів в отриманні позитивних вражень та сучасних знань про історію, культуру, природу та інші аспекти локації / регіону / країни.

2. Назва виду економічної діяльності, секції, розділу, групи та класу економічної діяльності та їхній код (згідно з Національним класифікатором України КВЕД ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності»):

Секція N	Діяльність у сфері адміністративно-го та допоміжного обслуговування	Розділ 79	Діяльність туристичних агентств, туристичних операторів, надання інших послуг бронювання та пов'язана з цим діяльність	Група 79.9	Надання інших послуг бронювання та пов'язана з цим діяльність	Клас 79.90	Надання інших послуг бронювання та пов'язана з цим діяльність
-------------	---	--------------	--	---------------	---	---------------	---

3. Назва виду професійної діяльності та її код (згідно з Національним класифікатором України ДК 003:2010 «Класифікатор професій»):

Розділ	Підрозділ	Клас	Підклас	Група
5	51	511	5113	5113
Працівник и сфери торгівлі та послуг	Працівники, що надають персональні та захисні послуги	Працівники, що надають послуги в дорозі	Супроводжувачі у подорожах	Туристичний гід (за видами туризму)

4. Назва (назви) професії (професій) та код (коди) підкласу (підкласів) (групи) професії згідно з Національним класифікатором України ДК 003:2010 «Класифікатор професій»:

Туристичний гід (за видами туризму), 5113

5. Професійна (професійні) кваліфікація (кваліфікації), її (їх) рівень згідно з Національною рамкою кваліфікацій:

Туристичний гід (за видами туризму) – початківець (4 рівень НРК) / Start Competence (EQF 4)

Туристичний гід (за видами туризму) – фахівець (5 рівень НРК) / Base Competence (EQF 5)

Туристичний гід (за видами туризму) – провідний фахівець / спеціаліст (5 рівень НРК) / Specialized Guide (EQF 5)

Туристичний гід (за видами туризму) – експерт / тренер (6 рівень НРК) / Master Guide (EQF 6)

6. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи:

6.1. Туристичний гід (за видами туризму) – початківець (4 рівень НРК) / Start Competence (EQF 4)

- Свідоцтво про теоретичне навчання (360 годин, 12 кредитів ЄКТС) та присвоєння професійної кваліфікації «Туристичний гід (за видами туризму)»;
- Документальне підтвердження практичної підготовки (до 120 годин, до 4 кредитів ЄКТС).

6.2. Туристичний гід (за видами туризму) – фахівець (5 рівень НРК) / Base Competence (EQF 5)

- Свідоцтво про теоретичне навчання (360 годин, 12 кредитів ЄКТС) та присвоєння професійної кваліфікації «Туристичний гід (за видами туризму)»;
- Документальне підтвердження практичної підготовки (240 годин, 8 кредитів ЄКТС) ;
- Диплом вищого навчального закладу;
- Міжнародне Свідоцтво (Сертифікат) про навчання за напрямком «Туристичний гід (за видами туризму)» (за наявності).

6.3. Туристичний гід (за видами туризму) – провідний фахівець / спеціаліст (5 рівень НРК) / Specialized Guide (EQF 5)

- Свідоцтво про теоретичне навчання (360 годин, 12 кредитів ЄКТС) та присвоєння професійної кваліфікації «Туристичний гід (за видами туризму)»;
- Документальне підтвердження практичної підготовки (240 годин, 8 кредитів ЄКТС) ;

- Сертифікат про підвищення кваліфікації за вибраним напрямком спеціалізації (60 годин, 2 кредити ЄКТС) у сфері туризму та гостинності, у сфері інтерпретації історичної, культурної та природної спадщини.

6.4. Туристичний гід (за видами туризму) – експерт / тренер (6 рівень НРК) / Master Guide (EQF 6)

- Свідоцтво про присвоєння професійної кваліфікації «Туристичний гід (за видами туризму) - спеціаліст»;
- Підтверджений досвід організації та проведення навчання та / або навчальних стажувань туристичних гідів (не менш ніж 3 роки поспіль);
- Сертифікат Громадської спілки «Всеукраїнська асоціація гідів» що підтверджує отримання звання «Національний тренер», «Провідний національний тренер».

III. Здобуття професійної кваліфікації та професійний розвиток.

1. Здобуття професійної кваліфікації

Назва професійної та / або часткової професійної кваліфікації	Суб'єкти, уповноважені законодавством на присвоєння/підтвердження та визнання професійних кваліфікацій	
	Кваліфікаційні центри	Суб'єкти освітньої діяльності*

<p>Туристичний гід (за видами туризму) – початківець</p>	<p>Наявні професійні компетентності туристичного гіда (за видами туризму), здобуті за результатами професійної підготовки, перепідготовки у суб'єктів освітньої діяльності, без вимог до стажу роботи.</p> <p>Професійне навчання дорослих (неформальна, післядипломна освіта).</p> <p>Присвоєння кваліфікації здійснюється шляхом складання кваліфікаційного іспиту та видачею Свідоцтва про навчання та отримання кваліфікації.</p>	<p>Присвоєння професійної кваліфікації «Туристичний гід (за видами туризму) - початківець» здійснюється шляхом видачі Свідоцтва про навчання та отримання кваліфікації за умови наявності відповідних компетентностей, набутих за результатами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - неформальної освіти (360 годин, 12 кредитів ЄКТС) та складання кваліфікаційного іспиту; - документально підтвердженого практичного навчання (до 120 годин, до 4 кредитів ЄКТС).
---	--	--

* Суб'єкт освітньої діяльності - фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація, громадське об'єднання), що проводить освітню діяльність.

2. Професійний розвиток

1) з присвоєнням наступного/вищого рівня професійної кваліфікації:

<p>Назва професійної та / або часткової професійної кваліфікації</p>	<p>Суб'єкти, уповноважені законодавством на присвоєння/підтвердження та визнання професійних кваліфікацій</p>
<p>Туристичний гід (за видами туризму) - фахівець</p>	<p>Визнання професійної кваліфікації «Туристичний гід (за видами туризму) - фахівець» здійснюється шляхом видачі Свідоцтва про навчання та отримання кваліфікації за умови наявності відповідних компетентностей, набутих за результатами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - неформальної освіти (360 годин, 12 кредитів ЄКТС) та складання кваліфікаційного іспиту; - документально підтвердженого практичного навчання (240 годин, 8 кредитів ЄКТС).

Туристичний гід (за видами туризму) - провідний фахівець / спеціаліст	Визнання професійної кваліфікації «Туристичний гід (за видами туризму) - спеціаліст» здійснюється шляхом видачі особі яка вже має кваліфікацію «Туристичний гід (за видами туризму) – фахівець» Свідоцтва про навчання та підвищення кваліфікації за вибраним напрямком, за умови наявності відповідних компетентностей, набутих за результатами: - неформальної освіти (60 годин, 2 кредити ЄКТС) та складання кваліфікаційного іспиту.
Туристичний гід (за видами туризму) – експерт / тренер	Визнання професійної кваліфікації «Туристичний гід (за видами туризму) - експерт / тренер» здійснюється шляхом видачі особі яка має кваліфікацію «Туристичний гід (за видами туризму) – спеціаліст», а також підтверджений досвід організації та проведення навчання та / або навчальних стажувань туристичних гідів (не менш ніж 3 роки посліть) Сертифіката громадської спілки «Всеукраїнська асоціація гідів» що підтверджує отримання звання «Національний тренер», «Провідний національний тренер».

* Суб'єкт освітньої діяльності - фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація, громадське об'єднання), що провадить освітню діяльність.

2) без присвоєння наступного/вищого рівня професійної кваліфікації:

- для вдосконалення (підтримання) професійної кваліфікації, в тому числі шляхом набуття нових/додаткових навичок/компетентностей щодо оновлених технологічних процесів та/або обладнання, дотримання правил, нормативно-правових актів і вимог безпечної експлуатації обладнання, охорони праці, безпеки руху, умов організації праці, екологічної безпеки, реформування залізничного транспорту, трудового права;

- для підтвердження наявної професійної кваліфікації згідно з вимогами законодавства не рідше ніж один раз на три роки та проходження навчання з надання домедичної допомоги з отриманням відповідного сертифікату.

IV. Абревіатури, скорочення.

НД	Нормативна документація
НПД	Нормативно-правові документи

V. Опис трудових функцій. Диференціація за професійними кваліфікаціями.

1. Туристичний гід (за видами туризму) – початківець

(4 рівень НРК / Start Competence / EQF 4)

Загальна характеристика кваліфікації

Працює за підготовленими маршрутами та програмами, виконує професійні завдання в типових і передбачуваних умовах під організаційним або методичним супроводом більш досвідченого фахівця / роботодавця / наставника.

Типові трудові дії

- **готує екскурсію / тур за затвердженою програмою;**
- **користується готовою технологічною картою маршруту;**
- **проводить екскурсію для невеликих груп у стандартних умовах;**
- **надає базову інформацію про об'єкти показу;**
- **дотримується вимог безпеки та правил супроводу туристів;**
- **застосовує базові навички комунікації з групою.**

Результати навчання

- **знає основи екскурсійної справи, туристичного супроводу, історії, культури, природи та спадщини регіону;**
- **розуміє структуру маршруту, принципи побудови екскурсійного тексту, базові вимоги до безпеки;**
- **уміє підготуватися до проведення екскурсії за наявними матеріалами;**
- **уміє чітко й зрозуміло подавати інформацію, підтримувати дисципліну групи;**
- **уміє діяти за інструкцією у стандартних ситуаціях;**
- **володіє державною мовою на рівні, достатньому для професійної діяльності.**

Комунікація

- **спілкується з екскурсантами ввічливо, зрозуміло, у межах затвердженого змісту;**
- **передає організаційну інформацію щодо маршруту, часу, правил поведінки та безпеки;**
- **взаємодіє з колегами та партнерами відповідно до посадових обов'язків.**

Відповідальність і автономія

- **несе відповідальність за коректність подачі базової інформації, дотримання маршруту та правил безпеки;**
- **працює переважно в межах інструкцій;**
- **потребує методичного супроводу у складних або нестандартних ситуаціях.**

2. Туристичний гід (за видами туризму) – фахівець

(5 рівень НРК / Base Competence / EQF 5)

Загальна характеристика кваліфікації

Самостійно виконує повний цикл підготовки та проведення екскурсій і турів у типових та частково змінних умовах. Може адаптувати програму до потреб групи, забезпечувати належний сервіс і безпеку.

Типові трудові дії

- **самостійно розробляє маршрут і програму екскурсії / туру;**
- **готує контрольний та індивідуальний текст;**
- **проводить екскурсії для різних цільових аудиторій;**
- **координує логістику, харчування, поселення, супровід;**
- **взаємодіє з партнерами туристичної інфраструктури;**
- **забезпечує безпеку групи та реагує на стандартні позаштатні ситуації.**

Результати навчання

- **знає методiku підготовки та проведення екскурсій, основи інтерпретації спадщини, публічного виступу, групової динаміки;**
- **знає нормативно-правову базу туристичної діяльності, основи домедичної допомоги;**
- **уміє розробляти нові маршрути, адаптувати тексти до різних аудиторій;**
- **уміє самостійно вести групу, координувати логістику та супровід;**
- **уміє вирішувати типові проблемні ситуації;**
- **уміє використовувати спеціалізоване технічне обладнання та цифрові інструменти в роботі.**

Комунікація

- **ефективно взаємодіє з туристами різного віку та досвіду;**
- **веде робочу комунікацію з музеями, закладами розміщення, перевізниками, закладами харчування;**
- **надає інструкції, збирає й опрацьовує зворотний зв'язок.**

Відповідальність і автономія

- **самостійно планує й проводить екскурсії / тури;**
- **несе відповідальність за якість послуги, дотримання програми, комфорт та безпеку групи;**
- **приймає рішення у межах своєї професійної компетентності.**

3. Туристичний гід (за видами туризму) – провідний фахівець / спеціаліст

(5 рівень НРК / Specialized Guide / EQF 5)

Загальна характеристика кваліфікації

Поглиблено працює в обраній тематичній або цільовій спеціалізації: культурна спадщина, військова пам'ять, гастрономія, природа, промислова спадщина, музейний супровід, інклюзивний туризм, дитячі та освітні маршрути, релігійний туризм тощо.

Типові трудові дії

- **розробляє та проводить спеціалізовані маршрути;**
- **здійснює тематичну інтерпретацію культурної, історичної, природної чи нематеріальної спадщини;**
- **адаптує екскурсійний продукт для конкретних аудиторій;**
- **використовує додаткові джерела, реквізит, цифрові матеріали, методичні розробки;**
- **дотримується етичних принципів роботи з чутливими темами та вразливими аудиторіями.**

Результати навчання

- **знає спеціалізовану тематику в обраному напрямку на поглибленому рівні;**
- **знає сучасні підходи до інтерпретації спадщини, інклюзії, доступності та етики представлення чутливого контенту;**
- **уміє створювати спеціалізований екскурсійний продукт і адаптувати його до потреб аудиторії;**
- **уміє добирати джерела, верифікувати матеріал, пояснювати складні теми доступно й відповідально;**
- **уміє працювати з емоційно насиченим, меморіальним або спеціалізованим контентом;**
- **уміє застосовувати тематичні методики навчання, взаємодії та залучення відвідувачів.**

Комунікація

- **здійснює професійну комунікацію зі спеціалізованими аудиторіями;**
- **взаємодіє з профільними установами, музеями, заповідниками, громадами, експертами;**
- **модерує складні розмови в межах спеціалізації коректно, етично й професійно.**

Відповідальність і автономія

- **самостійно відповідає за зміст спеціалізованого маршруту та його методичну якість;**
- **несе підвищену відповідальність за достовірність, етичність і доречність інтерпретації;**
- **може консультувати колег у межах власної спеціалізації.**

4. Туристичний гід (за видами туризму) – експерт / тренер

(6 рівень НРК / Master Guide / EQF 6)

Загальна характеристика кваліфікації

Здійснює професійну діяльність на експертному рівні, розробляє авторські методики, навчає інших, бере участь у сертифікації, менторстві, оцінюванні якості екскурсійних послуг та розвитку професії.

Типові трудові дії

- **розробляє нові стандарти, маршрути, програми навчання та методичні матеріали;**
- **проводить складні тематичні, авторські, міждисциплінарні екскурсії та тури;**
- **навчає, наставляє та оцінює гідів;**
- **бере участь у формуванні політик якості, професійних критеріїв, галузевих рекомендацій;**
- **представляє професію у професійних асоціаціях, експертних платформах, міжнародних мережах.**

Результати навчання

- **знає сучасні національні та міжнародні підходи до підготовки гідів, інтерпретації спадщини, якості послуг, доступності та безпеки;**
- **знає методики навчання дорослих, менторства, оцінювання результатів навчання;**
- **вміє розробляти професійні стандарти, програми підвищення кваліфікації, критерії оцінювання;**
- **вміє експертно аналізувати маршрути, тексти, методики й практики колег;**
- **вміє проводити тренінги, майстер-класи, супервізію та наставництво;**
- **вміє приймати рішення в нестандартних, кризових і професійно складних ситуаціях.**

Комунікація

- **здійснює експертну та публічну комунікацію на високому професійному рівні;**
- **координує роботу команд, спільнот, тренінгових програм;**
- **представляє інтереси професійної спільноти в інституційному та міжнародному середовищі.**

Відповідальність і автономія

- **несе відповідальність за якість навчання, менторства та професійних рекомендацій;**
- **самостійно визначає підходи, методики та форми професійної діяльності;**
- **відповідає за розвиток професії, професійну етику та передачу компетентностей іншим.**

Трудові функції	Компетентності	Результати навчання			
		Знання	Вміння / навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
А. Організація та проведення екскурсій.					
A1. ТФ1. Планування та підготовка екскурсії/туру.	A1. К1. Здатність розробляти, планувати та підготовлювати екскурсійні/туристичні програми відповідно до потреб клієнтів та стандартів безпеки.	A1. З1. Знає: історію, культуру, географію, природні особливості та актуальні події регіону; основи туризмознавства, музеєзнавства, екскурсійної справи; методику розробки маршрутів та текстів екскурсій; нормативно-правову базу туристичної діяльності.	A1. У1. Вміє: збирати, систематизувати та аналізувати інформацію; розробляти тематичні маршрути та контрольні/індивідуальні тексти екскурсій; створювати логістичні плани туру/екскурсії; використовувати спеціалізоване програмне забезпечення для планування.	A1. КО1. Здатність: чітко формулювати запити до джерел інформації; ефективно взаємодіяти з постачальниками послуг (транспорт, розміщення) та представниками туристичної інфраструктури.	A1. В1. Несе відповідальність за: повноту та достовірність підготовленої інформації; дотримання термінів підготовки. Проявляє самостійність у пошуку інформації та плануванні.

<p>A1. ТФ2. Безпосереднє проведення екскурсії/туру.</p>	<p>A1. К2. Здатність професійно та цікаво проводити екскурсії, керувати групою, адаптувати інформацію до аудиторії та оперативно реагувати на ситуації.</p>	<p>A1. З2. Знає: техніки публічних виступів, ораторського мистецтва, акторської майстерності; психологію групи та індивідуального спілкування; методи презентації інформації; правила використання екскурсійного обладнання; основи першої домедичної допомоги та безпеки.</p>	<p>A1. У2. Вміє: доступно та цікаво викладати матеріал; підтримувати увагу та інтерес аудиторії; відповідати на запитання; керувати поведінкою групи; використовувати підсилювач голосу, мікрофон, радіогіди, Wi-Fi колонку та інший реквізит; оперативно вирішувати стандартні проблемні ситуації.</p>	<p>A1. КО2. Здатність: до ефективної вербальної та невербальної комунікації з екскурсантами різних вікових груп та потреб; долати мовний бар'єр; чітко та зрозуміло надавати інструкції; вирішувати конфліктні ситуації.</p>	<p>A1. В2. Несе відповідальність за: якість проведення екскурсії; дотримання програми; створення позитивної атмосфери; комфорт та загальну безпеку екскурсантів. Проявляє автономність у прийнятті рішень під час екскурсії.</p>
--	--	---	--	---	---

Предмети та засоби праці: Технологічна карта маршруту тура/екскурсії, Контрольний текст тура/екскурсії, Індивідуальний текст тура/екскурсії, Портфель туристичного гіда (за видами туризму), Підсилювач голосу, Індивідуальний мікрофон, Комплект обладнання для проведення розповіді під час руху групи екскурсантів (радіопередавач та індивідуальні приймачі), Wi-Fi колонка, Реквізит згідно Програми туру/екскурсії.

Б. Супровід та забезпечення безпеки туристів.

Б1. ТФ1. Організація логістики та побутових умов під час туру.	Б1. К1. Здатність ефективно координувати транспорт, розміщення, харчування та інші допоміжні послуги для групи туристів.	Б1. З1. Знає: основи менеджменту в туризмі; стандарти готельного, ресторанного та транспортного обслуговування; порядок взаємодії з постачальниками послуг; основи документообігу.	Б1. У1. Вміє: організувати трансфери, поселення, харчування та інші побутові потреби групи; контролювати якість наданих послуг; вирішувати типові логістичні проблеми; вести необхідну документацію.	Б1. КО1. Здатність: ефективно спілкуватися та вести переговори з партнерами та постачальниками послуг; чітко доносити організаційну інформацію до туристів; вирішувати поточні запитання туристів.	Б1. В1. Несе відповідальність за: дотримання логістики туру/екскурсії; забезпечення належних побутових умов для туристів. Проявляє самостійність у координації послуг.
Б1. ТФ2. Забезпечення безпеки та надання допомоги туристам.	Б1. К2. Здатність передбачати ризики, запобігати небезпечним ситуаціям та оперативно реагувати на надзвичайні події, надаючи необхідну допомогу туристам.	Б1. З2. Знає: правила техніки безпеки при проведенні екскурсій та подорожей; алгоритми дій у надзвичайних ситуаціях (пожежа, травма, втрата документів); основи першої домедичної допомоги; місцеві закони та звичаї; правила евакуації.	Б1. У2. Вміє: виявляти потенційні небезпеки; запобігати ризиковим ситуаціям; надавати першу домедичну допомогу; взаємодіяти з екстреними службами (поліція, медики, рятувальники); вести групи у складних умовах.	Б1. КО2. Здатність: чітко інформувати туристів про правила безпеки та дії у надзвичайних ситуаціях; ефективно спілкуватися з екстреними та медичними службами; зберігати спокій та рішучість у кризових ситуаціях.	Б1. В2. Несе високу відповідальність за: життя та здоров'я кожного туриста; оперативність та правильність дій у надзвичайних ситуаціях. Проявляє повну автономність у прийнятті рішень, необхідних для безпеки групи.

В. Інтерпретація історичної, культурної та природної спадщини

В1. ТФ1. Підготовка інтерпретаційного змісту екскурсії / туру.	В1. К1. Здатність добирати, критично оцінювати та інтерпретувати інформацію про спадщину відповідно до теми маршруту та потреб цільової аудиторії.	В1. З1. Знає: основи історичної науки, культурології, музеєзнавства, краєзнавства, природної спадщини; принципи інтерпретації спадщини; вимоги до достовірності та етичності подачі інформації.	В1. У1. Вміє: аналізувати джерела, відбирати релевантний матеріал, адаптувати зміст до різних аудиторій, формувати логіку розповіді.	В1. КО1. Здатність: пояснювати складні явища зрозумілою мовою, вибудовувати емоційний і змістовний зв'язок аудиторії з місцем.	В1. В1. Несе відповідальність за достовірність, етичність і збалансованість поданої інформації.
В1. ТФ2. Представлення та популяризація спадщини під час екскурсії / туру.	В1. К2. Здатність професійно презентувати об'єкти спадщини, формувати у туристів повагу до культурного та природного середовища.	В1. З2. Знає: методи інтерпретації, сторітелінгу, візуалізації та залучення аудиторії.	В1. У2. Вміє: проводити тематичну інтерпретацію, поєднувати факти, контекст і враження, формувати усвідомлене ставлення до спадщини.	В1. КО2. Здатність: вести діалог з аудиторією, відповідати на складні запитання, коректно модерувати обговорення.	В1. В2. Несе відповідальність за якість інтерпретації та репрезентацію спадщини.

Г. Професійний розвиток, етика та самовдосконалення.

Г1. ТФ1. Підтримання та розвиток професійної компетентності	Г1. К1. Здатність до безперервного професійного розвитку, оновлення знань, опанування нових технологій та методик.	Г1. 31. Знає: сучасні тенденції у сфері туризму, гостинності, інтерпретації спадщини, цифрових сервісів і професійної освіти.	Г1. У1. Вміє: планувати власний професійний розвиток, брати участь у програмах підвищення кваліфікації, застосовувати нові знання на практиці.	Г1. КО1. Здатність: взаємодіяти з професійною спільнотою, брати участь у семінарах, конференціях, робочих групах.	Г1. В1. Несе відповідальність за підтримання належного професійного рівня.
Г1. ТФ2. Дотримання професійної етики та стандартів якості	Г1. К2. Здатність діяти відповідно до професійної етики, поваги до людини, громади, культурної спадщини та репутації професії.	Г1. 32. Знає: професійну етику гіда, принципи недискримінації, доступності, чутливої комунікації, захисту персональних даних та авторського права.	Г1. У2. Вміє: діяти етично в складних ситуаціях, дотримуватися стандартів якості, представляти професію належним чином.	Г1. КО2. Здатність: підтримувати конструктивні професійні стосунки та сприяти позитивному іміджу професії.	Г1. В2. Несе відповідальність за дотримання етичних норм і професійних стандартів.

Д. Використання цифрових технологій у туризмі.

<p>Д1. ТФ1. Використання цифрових інструментів у підготовці та проведенні екскурсій / турів</p>	<p>Д1. К1. Здатність використовувати цифрові інструменти для підготовки, організації та проведення екскурсій / турів.</p>	<p>Д1. З1. Знає:</p> <p>основи цифрової грамотності та інформаційної безпеки;</p> <p>можливості використання цифрових платформ у туризмі (карти, CRM, системи бронювання);</p> <p>принципи роботи з мультимедійним контентом;</p> <p>базові інструменти створення презентацій, аудіогідів, візуальних матеріалів.</p>	<p>Д1. У1. Вміє:</p> <p>використовувати цифрові карти (Google Maps, GIS-сервіси) для планування маршрутів;</p> <p>створювати та використовувати цифрові матеріали (презентації, аудіо, відео);</p> <p>застосовувати обладнання (радіогіди, мобільні додатки, QR-коди);</p> <p>працювати з онлайн-платформами для організації турів.</p>	<p>Д1. КО1. Здатність:</p> <p>пояснювати туристам використання цифрових інструментів (аудіогіди, додатки);</p> <p>ефективно комунікувати через цифрові канали (месенджери, e-mail);</p> <p>адаптувати цифровий контент до аудиторії.</p>	<p>Д1. В1. Відповідальність і автономія:</p> <p>несе відповідальність за коректність використання цифрових інструментів;</p> <p>забезпечує безпечне використання даних;</p> <p>самостійно обирає цифрові рішення для підвищення якості послуг.</p>
--	--	--	--	---	---

<p>Д1. ТФ2. Використання інноваційних технологій в інтерпретації спадщини</p>	<p>Д1. К2. Здатність застосовувати інноваційні цифрові технології для покращення туристичного досвіду.</p>	<p>Д1. З2. Знає:</p> <p>основи AR/VR/XR технологій у туризмі;</p> <p>принципи цифрової інтерпретації спадщини;</p> <p>можливості AI-інструментів у туризмі;</p> <p>міжнародні практики цифрових туристичних продуктів.</p>	<p>Д1. У2. Вміє:</p> <p>інтегрувати цифрові рішення в екскурсії (QR-коди, AR-елементи, аудіогіди);</p> <p>використовувати цифрові платформи для створення маршрутів;</p> <p>працювати з контентом для онлайн-екскурсії;</p> <p>застосовувати AI-інструменти для підготовки матеріалів.</p>	<p>Д1. КО2. Здатність:</p> <p>пояснювати складні технології доступно для аудиторії;</p> <p>залучати туристів до інтерактивної взаємодії;</p> <p>комбінувати традиційні та цифрові формати.</p>	<p>Д1. В2. Відповідальність і автономія:</p> <p>несе відповідальність за доречність використання технологій;</p> <p>дотримується етичних норм використання цифрового контенту;</p> <p>забезпечує баланс між технологіями та живою комунікацією.</p>
--	---	---	---	---	--

Є. Додаткові функції

Є1. Туристичний гід (за видами туризму) – фахівець

<p>Є1. ТФ1. Виконання додаткових функцій у туристичній діяльності.</p>	<p>Є1. К1. Здатність здійснювати додаткові види туристично-екскурсійної діяльності, що підвищують якість послуг та залученість туристів.</p>	<p>Є1.31. Основи подієвого туризму, інтерактивних форматів (квести, гастротури, театралізація).</p> <p>Є1.32. Основи маркетингу туристичних послуг, канали просування, персональний бренд.</p> <p>Є1.33. Особливості роботи з різними цільовими аудиторіями, принципи інклюзивності.</p> <p>Є1.34. Організація додаткових сервісів (дегустації, майстер-класи, локальні продукти).</p>	<p>Є1.У1. Проводити інтерактивні екскурсії та додаткові активності.</p> <p>Є1.У2. Адаптувати екскурсії під різні аудиторії.</p> <p>Є1.У3. Використовувати інструменти комунікації та базового просування.</p>	<p>Є1.КО1. Дотримуватися правил ділового мовлення та професійної етики.</p> <p>Є1.КО2. Інформувати туристів про додаткові можливості та сервіси.</p>	<p>Є1.В1. Несе відповідальність за якість додаткових послуг, задоволеність клієнтів; самостійно впроваджує додаткові формати.</p>
---	---	--	--	--	--

Є2. Туристичний гід (за видами туризму) – провідний фахівець / спеціаліст

Є2. ТФ2. Реалізація спеціалізованих додаткових туристичних продуктів.

Є2. К1. Здатність розробляти та впроваджувати спеціалізовані туристичні продукти у межах обраної тематики.

Є2.31. Поглиблені знання спеціалізації (гастрономія, пам'ять, природа, релігія тощо).

Є2.32. Методи роботи з чутливими темами та етичної інтерпретації.

Є2.33. Міжнародні практики та стандарти у відповідній спеціалізації

Є2.34. Інструменти створення авторських маршрутів і партнерства.

Є2.У1. Проводити спеціалізовані екскурсії високого рівня.

Є2.У2. Створювати авторські туристичні продукти.

Є2.У3. Працювати з експертами, громадами та профільними установами.

Є2.КО1. Дотримуватися високих стандартів професійної комунікації.

Є2.КО2. Інформувати та залучати аудиторію до глибшого розуміння теми.

Є2.В1. Несе відповідальність за якість, етичність та зміст продукту; автономно створює авторські програми.

Є3. Туристичний гід (за видами туризму) – експерт / тренер

<p>Є3. ТФ3. Виконання експертних, освітніх та стратегічних функцій.</p>	<p>Є3. К1. Здатність здійснювати діяльність стратегічного, освітнього та експертного характеру для розвитку професії.</p>	<p>Є3.31. Міжнародні стандарти підготовки гідів.</p> <p>Є3.32. Методики навчання дорослих та оцінювання.</p> <p>Є3.33. Політики розвитку туризму та професійного регулювання.</p> <p>Є3.34. Інноваційні технології та моделі туристичних екосистем.</p>	<p>Є3.У1. Проводити тренінги, навчання, сертифікацію.</p> <p>Є3.У2. Розробляти стандарти, програми, методичні матеріали.</p> <p>Є3.У3. Представляти професію на національному та міжнародному рівнях.</p>	<p>Є3.КО1. Дотримуватися високих стандартів професійної та публічної комунікації.</p> <p>Є3.КО2. Інформувати професійну спільноту та партнерів.</p>	<p>Є3.В1. Несе відповідальність за розвиток професії, якість навчання і стандартів; має повну автономію у прийнятті рішень.</p>
--	--	---	--	---	--

5. Розподіл трудових функцій та компетентностей за професійними кваліфікаціями:

Трудова функція (умовне позначення та назва)	Назва (назви) професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій) в межах професійного стандарту			
	Туристичний гід (за видами туризму)			
	Туристичний гід (за видами туризму) – експерт / початківець	Туристичний гід (за видами туризму) – експерт / фахівець	Туристичний гід (за видами туризму) – провідний фахівець / спеціаліст	Туристичний гід (за видами туризму) – експерт / тренер
	повна	повна	повна	Повна
<p>А. Організація та проведення екскурсій</p>	<p>А1. ТФ1–ТФ2 (виконання за готовими програмами під супроводом)</p>	<p>А1. ТФ1–ТФ2 (самостійне планування та проведення)</p>	<p>А1. ТФ1–ТФ2 (адаптація під спеціалізацію)</p>	<p>А1. ТФ1–ТФ2 (розробка нових методик і стандартів)</p>

Б. Супровід та забезпечення безпеки туристів	Б1. ТФ1–ТФ2 (виконання інструкцій, базова безпека)	Б1. ТФ1–ТФ2 (самостійна координація та реагування)	Б1. ТФ1–ТФ2 (робота у складних / спеціалізованих умовах)	Б1. ТФ1–ТФ2 (розробка протоколів безпеки, навчання)
В. Інтерпретація спадщини	В1. ТФ1–ТФ2 (передача базової інформації)	В1. ТФ1–ТФ2 (структурована інтерпретація)	В1. ТФ1–ТФ2 (глибока тематична інтерпретація)	В1. ТФ1–ТФ2 (формування підходів та методик інтерпретації)
Г. Професійний розвиток, етика	Г1. ТФ1–ТФ2 (дотримання стандартів)	Г1. ТФ1–ТФ2 (саморозвиток і застосування етики)	Г1. ТФ1–ТФ2 (поглиблення компетентності та етики)	Г1. ТФ1–ТФ2 (формування етичних стандартів і політик)
Д. Використання цифрових технологій	Д1. ТФ1 (базове використання інструментів)	Д1. ТФ1–ТФ2 (активне використання цифрових рішень)	Д1. ТФ1–ТФ2 (інтеграція інноваційних технологій)	Д1. ТФ1–ТФ2 (розробка цифрових продуктів і підходів)
Є. Додаткові функції (операційний рівень)	—	Є1. ТФ1 (додаткові послуги та інтерактиви)	Є2. ТФ2 (спеціалізовані продукти)	Є3. ТФ3 (експертна діяльність, навчання, стандарти)

Критерії оцінювання результатів навчання (Performance Criteria)

1. Загальні принципи оцінювання

Оцінювання професійної компетентності туристичного гіда здійснюється за такими критеріями:

- відповідність результатів навчання вимогам професійного стандарту;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- якість виконання професійних завдань;
- рівень автономії та відповідальності;
- ефективність комунікації з аудиторією.

2. Критерії оцінювання за трудовими функціями

A1. Організація та проведення екскурсій Критерії: <ul style="list-style-type: none"> · маршрут логічний, безпечний і відповідає меті; · інформація структурована, достовірна; · дотримано таймінг і логістику; · використано відповідні матеріали та інструменти.	B1. Супровід та безпека Критерії: <ul style="list-style-type: none"> · забезпечено безпеку групи; · гід здатний діяти у позаштатних ситуаціях; · ефективна взаємодія з партнерами; · туристи отримують необхідну підтримку.	V1. Інтерпретація спадщини Критерії: <ul style="list-style-type: none"> · інформація подана доступно і цікаво; · забезпечено зв'язок між фактами та контекстом; · дотримано етичних норм; · створено емоційний зв'язок аудиторії з місцем.	G1. Професійний розвиток і етика Критерії: <ul style="list-style-type: none"> · дотримання професійної етики; · участь у професійному розвитку; · якість взаємодії з колегами та аудиторією; · відповідність стандартам професії.	D1. Цифрові технології Критерії: <ul style="list-style-type: none"> · ефективне використання цифрових інструментів; · доречність застосування технологій; · якість цифрового контенту; · безпечне та етичне використання даних.
---	---	--	---	---

3. Рівні оцінювання

Результати оцінювання можуть визначатися за такими рівнями:

- **Базовий рівень** – виконує завдання за інструкцією
- **Середній рівень** – виконує самостійно у стандартних умовах
- **Високий рівень** – адаптує рішення до ситуації
- **Експертний рівень** – створює нові підходи, навчає інших

4. Форми оцінювання

- практичне проведення екскурсії
- захист маршруту / проекту
- тестування знань
- кейс-завдання
- портфоліо гіда
- спостереження / супервізія

Диференційовані критерії оцінювання кваліфікаційних рівнів.

1. Туристичний гід (за видами туризму) – початківець (4 рівень НРК)

Оцінюється здатність працювати за інструкцією в типових умовах.

- **Знання маршруту:** демонструє знання контрольного тексту та логіки побудови затвердженого маршруту.
- **Якість подачі:** надає достовірну базову інформацію про об'єкти без використання складних інтерпретаційних технік.
- **Дотримання безпеки:** чітко виконує інструкції щодо супроводу групи та правил поведінки на об'єктах.
- **Комунікація:** використовує ввічливі форми звертання та чітко передає організаційну інформацію.

2. Туристичний гід (за видами туризму) — фахівець (5 рівень НРК)

Оцінюється автономність та здатність до адаптації програми.

- **Розробка продукту:** самостійно формує індивідуальний текст та технологічну карту нового або адаптованого маршруту.
- **Методична майстерність:** застосовує методику публічного виступу та прийоми залучення уваги аудиторії.
- **Управління логістикою:** успішно координує взаємодію з перевізниками, музеями та закладами харчування.
- **Вирішення ситуацій:** адекватно реагує на стандартні позаштатні ситуації та надає першу домедичну допомогу.

3. Туристичний гід (за видами туризму) — провідний фахівець / спеціаліст (5 рівень НРК)

Оцінюється глибина експертизи у вибраному вузькому напрямку.

- **Глибина знань:** демонструє посилену компетентність у специфічній темі (інклюзія, гастрономія, військова пам'ять тощо).
- **Інтерпретація спадщини:** використовує сучасні підходи до пояснення складних або «чутливих» тем для конкретних цільових груп.
- **Методична адаптація:** вміє дібрати специфічний реквізит або цифрові інструменти для посилення сприйняття матеріалу.
- **Етичність:** дотримується професійної етики при роботі з вразливими аудиторіями та верифікує складний контент.

4. Туристичний гід (за видами туризму) експерт / тренер (6 рівень НРК)

Оцінюється стратегічний внесок у розвиток професії та педагогічні навички.

- **Розробка стандартів:** здатність створювати нові методичні матеріали, навчальні програми та критерії оцінювання для галузі.
- **Менторство:** ефективно проводить тренінги, майстер-класи та здійснює супервізію роботи інших гідів.
- **Аналітична діяльність:** професійно аналізує та оцінює якість послуг, тексти та методики колег.
- **Лідерство:** представляє інтереси професійної спільноти на міжнародному рівні та у професійних асоціаціях.

Зведена таблиця рівнів відповідальності

Критерій	Початківець	Фахівець	Провідний фахівець / Спеціаліст	Експерт / Тренер
Автономія	Під супроводом	Повна в типових умовах	Повна у вузькій темі	Визначає стратегію
Складність	Типові завдання	Частково змінні умови	Спеціалізований контент	Нестандартні/кризові
Вплив	Виконавець	Оператор процесу	Консультант колег	Розробник стандартів

VI. Відомості про розроблення та затвердження професійного стандарту.

1. Повне найменування розробника професійного стандарту

Галузева рада з розроблення професійних стандартів та розвитку професійних кваліфікацій у сфері туризму та гостинності України громадської спілки «Всеукраїнська асоціація гідів».

**Склад робочої групи проєкту внесення змін
до професійного стандарту «Туристичний гід (за видами туризму)»**

Арещенко В.І.	Голова робочої групи, керівник ГО “Професійна спілка туристичних гідів України”, провідний національний тренер ГС «ВАГ», кваліфікований туристичний гід.
Гаврилова Я.Ю.	Голова Правління ГС “ВАГ”, голова Галузевої ради з розробки професійних стандартів та професійних кваліфікацій у сфері туризму та гостинності України, провідна національна тренерка ГС «ВАГ», кваліфікована туристична гідеса.
Андрусяк Н.С.	Національна тренерка ГС «ВАГ», кваліфікована туристична гідеса.
Казаков В.Л.	Національний тренер ГС «ВАГ», кваліфікований туристичний гід.
Чудновець Г.М.	Провідний національний тренер ГС «ВАГ», кваліфікований туристичний гід, Lead International Trainers WFTGA
Матвійчук Л.Ю.	Національна тренерка ГС «ВАГ», кваліфікована туристична гідеса.
Тимошенко Т.О.	Президент Всеукраїнської федерації роботодавців у сфері туризму України.

2. Назва та реквізити документа, яким затверджено професійний стандарт

(рішення, протокол, наказ, розпорядження, яким затверджено професійний стандарт)

3. Реквізити висновку суб'єкта перевірки про дотримання вимог Порядку розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів під час підготовки проєкту професійного стандарту

(висновок суб'єкта перевірки про дотримання вимог зазначеного Порядку)

4. Реквізити висновку представницьких всеукраїнських об'єднань професійних спілок на галузевому рівні про погодження проєкту професійного стандарту

(висновок репрезентативних всеукраїнських об'єднань професійних спілок на галузевому рівні або Спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні про погодження проекту професійного стандарту)

VII. Дата внесення професійного стандарту до Реєстру _____

VIII. Рекомендована дата перегляду професійного стандарту «_____» _____ 2031 року.